

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

УДК 81+82:811.11+811.13
S 90

Рецензент:

Мізін К.І. д-р філол. наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

S 90 **Studia Philologica** : зб. студент. наук. праць / редколегія:
О.В. Деменчук, О.В. Константинова, О.І. Павлова [та ін.].
– Рівне : РДГУ, 2019. – Вип. 3. – 239 с.

Studia Philologica : The Collection of Students' Scientific Works
/ O.V. Demenchuk, O.V. Konstantinova, O.I. Pavlova et al. (eds.).
– Rivne : RSUH, 2019. – Issue 3. – 239 p.

У збірнику студентських наукових праць «Studia Philologica» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем сучасної філології: германського та романського мовознавства, зіставного мовознавства, лінгвістики тексту, термінознавства, перекладознавства, літературознавства.

The Collection of Students' Scientific Works «Studia Philologica» focuses on the topical issues of contemporary philology: Germanic and Romance Linguistics, Contrastive Linguistics, Text Linguistics, Terminology, Translation and Literature Studies.

УДК 81+82:811.11+811.13

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Михайлова Є.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 4 від 25.04.2019 р.*)

© Автори публікацій, 2019

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

ЗМІСТ

ГЕРМАНСЬКЕ ТА РОМАНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Артемович К.В.	Структура фразеологічних одиниць-біблеїзмів англійської мови	6
Винарчик М.П. Капусняк М.В.	Enrichissement de la langue française et politique linguistique de sa défense	12
Винарчик М.П. Штефуца О.	Мовна компетенція як базове мовознавче поняття	17
Івасюк Д.П.	Лексико-семантичні особливості англійської розмовної мови (на матеріалі інтернет-блогів)	22
Кропива Т.Б.	Теоретичні передумови дослідження формування англомовної академічної письмової компетентності в старших класах	30
Литвин І.В.	Типологія та сфери вживання евфемізмів сучасної англійської мови	37
Феськова І.В.	Лексичні особливості англомовних інтернет-новин	43
Ясінська Т.А.	Strukturell-semantische Besonderheiten der phraseologischen Einheiten mit dem Komponenten «Sprachtaetigkeit» in der deutschen Sprache	50

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Вейко К.С.	Семантико-структурні особливості інфінітивних вставних конструкцій в українській та англійській мовах	58
Дребот Л.С.	Національно-культурні стереотипи у фразеологізмах української та англійської мов	65
Дулюк С.А.	Відтворення культурних символів у семантиці фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах	73
Колесник Ю.О.	Вербалізація концепту ПРАЦЬОВИТІСТЬ в англійській та українській мовах	79
Новікова О.Ю.	Лексико-семантичний аналіз молодіжного сленгу	83

Пасечник А.В.	Фразеологічні одиниці з компонентами на позначення їжі в англійській та українській мовах	88
Юрчук В.І.	Вербалізація концепту ДОБРО в англійській та українській мовах	92

ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

Григорчук Д.В. Палій В.П.	Функціональне навантаження епітетів та образних виразів в художніх творах французької письменниці Франсуази Саган	97
Паюк В.Л.	Визначення та ознаки політичного тексту	101
Підкуйко В.А.	Звертання як невід'ємна частина мовного етикету	105
Підкуйко В.А.	Етикет ділової телефонної розмови	111
Романюк В.В.	Прислів'я та приказки на позначення емоцій людини в сучасній німецькій мові	116

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Кравчук А.О.	Етимологічні особливості терміносистеми англійського літературознавства	121
Краснікова К.С.	Українські архітектурні терміни: походження, семантика, структура	126
Пелюхня П.Р. Черноватий Л.М.	Теоретичні основи класифікації англомовних та українськомовних термінів у сфері лінгводидактики	130
Стойка А.С.	Лексико-семантичні особливості економічних термінів сучасної англійської мови	137

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Бобешко М.О.	Лексичні трансформації в українських перекладах романів Ніколаса Спаркса	143
Бурковська І.О.	Лексичні перекладацькі трансформації у перекладі твору Лесі Українки «Дим»	148
Буткевич Д.С.	Способи перекладу національно-культурного компоненту в семантичній структурі німецьких ФО	153

Дворник І.В.	Значення сталих та змінних елементів у поетичних перекладах	163
Лопанчук Ю.В.	Способи передачі епітетів в англійському перекладі циклу поезій «Сім струн» Лесі Українки	170
Мельник О.Ю.	Особливості відтворення категорії детермінації при перекладі з англійської на українську мову	175
Портяник А.В.	Актуальні проблеми художнього перекладу	181
Урбанович Г.Р.	Переклад реалій англійською мовою в поемі Івана Котляревського «Енеїда»	186

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Возняк Ю.В.	Вплив американського соціуму на розвиток постмодернізму в США та його визначальні риси	193
Гаврилюк С.В.	Жанр «Мотиваційна книга» в сучасній американській літературі	197
Гладун І.В.	Сучасна англійська підліткова література	202
Головащук А.О.	Погляди М. Етвуд на роль жінки в сучасному суспільстві (на матеріалі роману-дистопії «Розповідь служниці»)	207
Гудим М.С.	Український постмодернізм	211
Калитка І.М.	Non-fiction медичної тематики у сучасній британській літературі на основі збірки Олівера Сакса «Чоловік, який сплутав дружину з капелюхом, Та інші історії з лікарської практики»	217
Ковлева О.В.	Еволюція жанру антиутопії у літературі ХХ століття	222
Хороша О.М.	Творчість Г. Мелвілла у контексті розвитку популярної культури США ХІХ століття	228

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	235
------------------------------	------------

11. Martin G.R.R. *With Morning Comes Mistfall* [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : www.franklang.ru
12. Rowlings J.K. *Harry Potter and the Chamber of Secrets* [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : www.franklang.ru // www.ukrcenter.com
13. Rowlings J.K. *Harry Potter and the Prisoner of Azkaban* [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : www.franklang.ru // www.ukrcenter.com
14. Seton-Thompson E. *Two Little Savages* [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : www.authorama.com

Портяник А.В.

Рівненський державний гуманітарний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Анотація. У статті розглянуто деякі аспекти та актуальні проблеми художнього перекладу як основного механізму міжкультурної комунікації, що зближує і збагачує культури народів. Проаналізовано основні проблеми художнього перекладу та способи їх подолання перекладачем. Розглянуто естетичну, інформативну й творчу функції перекладу.

Ключові слова: художній переклад, актуальні проблеми, міжкультурна комунікація, культура народу, функції перекладу.

Summary. The article deals with some aspects and actual problems of literary translation as a basic mechanism of intercultural communication which enriches and brings nations culture together. The main problems of the literary translation and the ways of their overcoming by the translator are analysed. The aesthetic, creative and informative functions of literary translation are described.

Key words: literary translation, actual problems, inter-cultural communication, culture of people, functions of the translation.

Проблема перекладності художнього тексту завжди була і лишається однією з найбільш актуальних для різних галузей гуманітарного знання: теорії та практики перекладу, мовознавства, літературознавства.

Цілком зрозуміло, що людина, яка займається перекладацькою діяльністю, повинна прискіпливо добирати відповідні стилістичні засоби, щоб якомога ближче передати ідіолектні особливості вихідного

тексту, наблизити переклад до специфіки національної ментальності того письменника, чий твір перекладається, та читачів, для яких він призначений. Проблема індивідуально-художнього стилю, область між лінгвістикою і літературознавством, завжди цікавила дослідників. Її детальний розгляд веде до отримання багатої і різноманітної інформації, що міститься у художньому тексті. Беззаперечним видається той факт, що індивідуально-творче використання засобів мови несе на собі відбиток авторської індивідуальності, сукупності рис, властивих творцеві того чи іншого твору.

Проблеми художнього перекладу досліджували М. Алексеев, О. Білецький, М. Драгоманов, В. Коптілов, Ю. Левін, О. Потебня, М. Рильський, А. Федоров, І. Франко, О. Чередниченко та ін. Деякі аспекти даної проблеми знайшли відображення в дослідженнях А. Волкова, В. Жирмунського, Н. Конрада, Д. Лихачова, В. Матвіїшина, М. Храпченка та ін. Незважаючи на все це певні сторони перекладу залишаються мало дослідженими.

Метою статті є аналіз основних проблем перекладу художнього тексту. Розгляд естетичної, інформативної та творчої функцій перекладу.

Художній переклад – це завжди взаємодія і взаємовплив культур, до яких належить текст оригіналу й текст перекладу. Цей вплив не можна звести тільки до мовної взаємодії, він охоплює всі сторони життя, відображені в художньому творі, особливий національний колорит, йому притаманний, національну своєрідність оригінального твору.

Спробуємо охарактеризувати й згрупувати основні труднощі, які підстерігають перекладача.

1. Відмінність релігій. Відсутність спільної духовної основи у двох культур, що належать до різних ареалів. Під поняттям «Світові релігії» зазвичай розуміють основні релігії світу і окрім трьох основних, таких як буддизм, християнство та іслам, також виділяють Даосизм, індуїзм, юдаїзм, конфуціанство, синтаїзм та ін.

У широкому сенсі, як суспільний інститут, релігія – це сукупність вірувань, наявних у суспільстві. Вона включає до свого складу сукупність звичаїв, обрядів, правил життя і поведінки людей. Усе це накладає додаткові зобов'язання на перекладача: він має не тільки перекласти конкретний твір, а й представити належним чином новим читачам невідому їм культуру [1, с. 86].

2. Відмінність між культурою, менталітетом та духовними цінностями носіїв різних мов. Наприклад, у японській культурі

існує кілька ступенів ввічливості залежно від соціального становища людини до якої звертаються. Відтворити їх у перекладі – річ майже неможлива [2, с.45].

3. Екзотичні реалії – звичаї, одяг, страви, напої, житло, посуд. Колорит – це та забарвленість слова, якої воно набуває, завдяки належності до певного народу, країни або місцевості, конкретної історичної епохи [5, с. 173].

Певні труднощі, наприклад, викликає опис традиційного японського житла, назви елементів мусульманського одягу або назви національних страв та делікатесів. Наприклад, кожному відомо що Німеччина славиться найсмачнішим пивом та ковбасами, а чи кожному відомо, що німці мають близько 5000 сортів пива та 1500 видів ковбас. Що скажуть українському читачеві такі слова як «шейла» (елемент гардеробу мусульманської жінки. Довгий прямокутний шарф, який обертають навколо голови) чи «pretzel» (німецький крендель посипаний сіллю), чи слово «siesta» (важлива складова дня будь-якого італійця. Це час з 13:00 до 16:00, коли зачиняються всі заклади, магазини, офіси та кожен італієць може відпочити, пообідати, поспати або довго насолоджуватись кавою сидячи на балконі. Час сієсти вважається майже святом – не прийнято телефонувати, приходити в гості, або будь-яким чином відволікати італійця від відпочинку, що зовсім не знайоме, наприклад, українцю, або росіянину).

Є кілька шляхів вирішення цієї проблеми: залишити ці слова у тексті, один раз пояснивши їх у примітках або ж дати описовий переклад. Більш сприятливим для художнього осмислення тексту є другий спосіб [3, с. 67].

4. Діалекти. Передача територіальних діалектів мови оригіналу неможлива за допомогою територіальних діалектів мови перекладу. Використання елементів того чи іншого територіального діалекту мови, на яку виконується переклад неминуче вступає в суперечку з реальним змістом оригіналу, з місцем дії, його обставинами, належністю діючих осіб і навіть автора до певної національності.

5. Відмінні принципи побудови моделі словотвору, структури літературного твору. Наприклад, ні в якій мові, крім німецької, ми не зустрінемо таку кількість композитів, тобто складних слів: Gebrauchtwagenausstellung (виставка автомобілів), Oberflacheformation (формування поверхні). Як і німецька, кожна мова відрізняється від всіх інших мов тільки для неї властивою системою словотвору.

Інша проблема художнього перекладу – співвідношення контексту автора і контексту перекладача. У художньому перекладі контекст останнього дуже наближається до контексту першого. Критерієм співпадіння, або, навпаки, розходження обох контекстів є міра співвідношення даних дійсності і даних, взятих з літератури. Письменник іде від дійсності і свого сприйняття її до закріпленого словами образу. Іншими словами, якщо переважають дані дійсності, то йдеться про авторську діяльність. Перекладач іде від існуючого тексту і відтворюваної в уяві дійсності через її “вторинне”, “наведене” сприйняття до нового образного втілення, закріпленого в тексті перекладу. Тобто, якщо переважають дані літературного походження, то йдеться про контекст перекладача. Таким чином, художній переклад обумовлений не лише об’єктивними факторами (конкретно-історичним літературним каноном, нормативним ужитком), але й суб’єктивними (поетикою перекладача). Жоден переклад не може бути абсолютно точним, оскільки сама мовна система приймаючої літератури за своїми об’єктивними даними не може досконало передати зміст оригіналу, що неминуче призводить до втрати певного об’єму інформації.

Ще одна проблема художнього перекладу – проблема точності і вірності, особливо це помітно у поезії. При перекладі прози перед перекладачем постає проблема неспівпадіння у смисловому навантаженні і стилістичній виразності слів та зворотів різних мов. Але у прозі слово несе перш за все змістове навантаження і є виразником стилістичного тону, а в поезії слово стоїть в ритмічному ряді поетичного твору, і це призводить до певної зміни його якостей. Спроба відтворити у поетичному творі усі конструктивні елементи неодмінно призведе до втрати гармонії твору, тому необхідно визначити, які елементи в даному творі є головними і відтворити їх з усією можливою точністю, не звертаючи, або звертаючи неістотно, увагу на інші. Як зазначають науковці, переклад повинен звучати як оригінальні вірші і це один з елементів точності чи вірності. Але через призму приймаючої мови повинні чітко відчуватись національний дух та національна форма оригіналу, а також індивідуальний стиль поета. Перекладач поетичних творів повинен пропонувати своїм читачам з кожним новим перекладом нові образи, нові форми, нові стилі, і в кожному перекладі повинен вгадуватися його особистий стиль [7].

Основні вимоги до перекладу художньої літератури, яким має слідувати перекладач:

1) **Точність.** Перекладач повинен донести до читача всі думки, висловлені автором. При цьому важливо зберегти не тільки основні положення, але також нюанси і відтінки вислову. Піклуючись про повноту передачі вислову, перекладач разом з тим не повинен нічого додавати від себе, не повинен доповнювати і пояснювати автора. Це також було б спотворенням тексту оригіналу. При перекладі прози перед перекладачем постає проблема неспівпадіння у смислового навантаженні і стилістичній виразності слів та зворотів різних мов. Але у прозі слово несе перш за все змістове навантаження і є виразником стилістичного тону, а в поезії слово стоїть в ритмічному ряді поетичного твору, і це призводить до певної зміни його якостей. Спроба відтворити у поетичному творі усі конструктивні елементи неодмінно призведе до втрати гармонії твору, тому необхідно визначити, які елементи в даному творі є головними і відтворити їх з усією можливою точністю, не звертаючи, або звертаючи неістотно, увагу на інші. Як зазначають науковці, переклад повинен звучати як оригінальні вірші і це один з елементів точності чи вірності. Але через призму приймаючої мови повинні чітко відчуватись національний дух та національна форма оригіналу, а також індивідуальний стиль поета. Перекладач поетичних творів повинен пропонувати своїм читачам з кожним новим перекладом нові образи, нові форми, нові стилі, і в кожному перекладі повинен вгадуватись його особистий стиль [7].

2) **Лаконічність.** Перекладач не повинен бути багатослівним, думки повинні бути викладені в максимально стислій і лаконічній формі.

3) **Ясність.** Думка має бути викладена простою і зрозумілою мовою.

Слід уникати складних і двозначних оборотів, що ускладнюють сприйняття.

4) **Літературність.** Як уже зазначалося, переклад повинен повністю відповідати загальноприйнятим нормам літературної мови. Кожна фраза повинна звучати влучно і природно, не зберігаючи ніяких слідів синтаксичних конструкцій оригінального тексту [7].

На основі виконаного дослідження можна зробити висновок, що художній переклад має двосторонній характер: з одного боку він є результатом міжлітературної комунікації, в той же час він багато в чому обумовлює і визначає її. Традиційно вважається, що основна функція перекладу – інформативна, оскільки теорія художнього перекладу не виходила за рамки національно-літературного процесу, або розуміла його надто односторонньо. Проте нині переклад виконує

дві основні функції: інформативну і творчу. Отже, художній переклад – це відтворення засобами рідної мови особливостей чужоземного літературного тексту в нерозривній діалектичній єдності його змісту і форми. Переклад є одним з важливих елементів сприйняття літератури іноземною мовою.

Список використаних джерел :

1. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш. шк., 1990. – 253 с.
2. Коптілов В. В. Актуальні питання українського художнього перекладу. – К. : Дніпро, 1971. – 246 с.
3. Латышев Л. К. Курс перевода (эквивалентность перевода и способы ее достижения). – М., 1981. – 281 с.
4. Мірам Г. Е., Дейнеко В. В. Основи перекладу. – К: Ніка-Центр, 2002. – 237 с.
5. <http://perekladach.kiev.ua/ukr/article/hudozhny-pereklad>
6. Казакова Т. А. Практические основы перевода. – СПб: Лениздат; Изд-во “Союз”, 2003. – 320 с.
7. Воловик О. О., Погрібна В. Я. Актуальні проблеми художнього перекладу // Филологические науки / 6. Актуальные проблемы перевода [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2009/Philologia/44108.doc.htm

Урбанович Г.Р.

Рівненський державний гуманітарний університет

**ПЕРЕКЛАД РЕАЛІЙ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ В ПОЕМІ
ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО «ЕНЕЇДА»**

Анотація. Стаття присвячена дослідженню способів перекладу реалій з української мови на англійську у поемі Івана Котляревського «Енеїда». У роботі розглянуто поняття реалії у перекладознавстві та проаналізовано шляхи передачі національно-забарвленої лексики використані перекладачем Богданом Мельником.

Ключові слова: реалія, безеквівалентна лексика, спосіб передачі реалій, переклад, транскрипція.

Annotation. The article is devoted to the methods of rendering realia from Ukrainian into English in the poem «Aeneid» by Ivan Kotliarevskiy. The study considers the concept of realia and analyzes the ways of rendering nationally biased words by translator Bohdan Melnyk.

Наукове видання

STUDIA PHILOLOGICA

Збірник
студентських наукових праць

ВИПУСК 3

The Collection of Students' Scientific Works

ISSUE 3

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Ум. др. арк. 13. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: "ПараГраф+"
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8
тел.: (0362) 26-49-27